

PAPELES

VARIOS

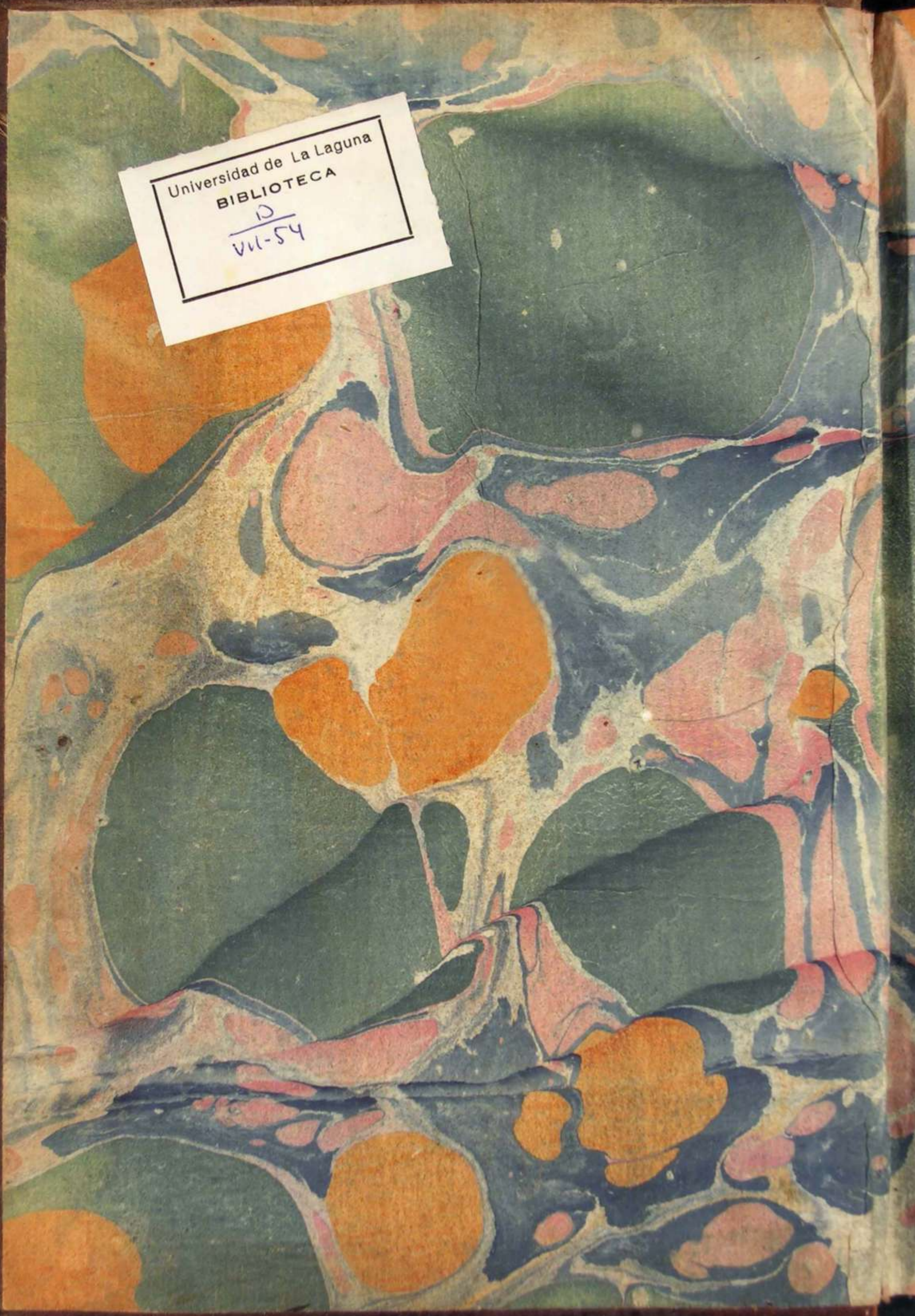
D.

VII-54

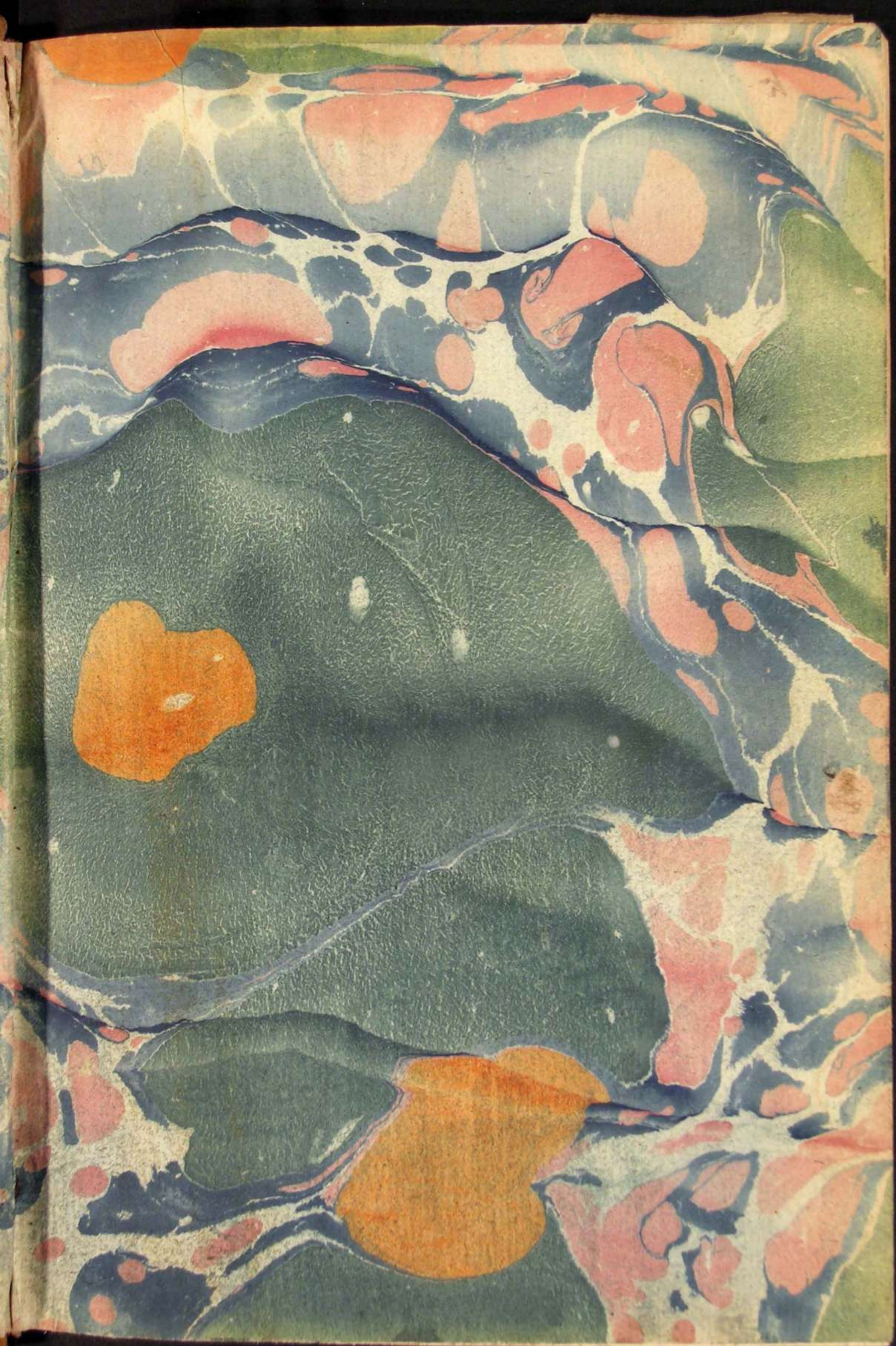

Universidad de La Laguna
BIBLIOTECA

10
VII-54

Indice

de varias materias contenidas
en este

~~Primer~~ tomo. LB.

Oratio de humanarum disciplinarum
usu ad theologiam, quae dixit Thomae
Inventi Rhetoricae Professoris, in Fulgenti-
no Murciae Seminario. 1777.

Asserta theologica, in regio S. P. Do-
minici templo ex Palma Balear. quae
publicae propugnabit Jacobus a Pios
Salarzar. 1779.

Oratio dicta a Francisco Xaverio Ro-
men in Fulgentino Murciae Semina-
rio. 1782.

Conclusiones theologico-Dogmati-
cae in Seminario Canariensi. 1784.

Discurso para principiar los Exerci-
cios de Botánica en el Departamento
de Cartagena. 1788.

Discurso sobre la Educacion, leído en la Sociedad patriótica de Sevilla. 1789.

Discurso leído por D. Gabriel de Escar en los Certámenes públicos de Estudios mayores que hubo en Cartagena. 1789.

Discurso leído por D. José de Vargas á la Sociedad Madrileña sobre la serie de sucesos que originaron tales establecimientos. 1790.

Theses physico-experimentales á D. Jacobus Berdugo in Seminario Conciliaris Purissime Conceptionis Civitatis Canariensis. 1791.

Discours de la Députation du Canton de Toulon á Mr. Langard le 5e année de la République Française.

Discurso con que abrió el ejercicio público de Química el Catedrático D. Pedro Antierres Bueno en el Colegio de S. Carlos. 1802.

Discurso de D. Fran.º Amoroso á la Sociedad de S. Lucas de Barrameda

al recibir de Regidor de esta Ciudad
a S. C. S. el Principe de la Paz. 1804.

Certámenes públicos del D. Se-
minario de Nobles. 1804.

Exercicios públicos de Matemáti-
cas, tenidos en los Estudios D. D. S. N.
Isidro el 1.º de Julio a 1805.

[The text on this page is extremely faint and illegible due to fading or bleed-through from the reverse side. It appears to be a multi-paragraph document.]

1

THOMAE FUENTES
RHETORICAE PROFESSORIS
ORATIO

DE HUMANARUM DISCIPLINARUM USU

AD THEOLOGIAM.

HABITA

IN FULGENTINO MURCIAE SEMINARIO

XII. KALEND. OCTOB.

CICICCLXXVII.

MURCIAE : APUD PHILIPPUM TERUEL.

THOMAE FUENTES
RHETORICAE PROFESSORIS

ORATIO

DE HUMANARUM DISCIPLINARUM USU

AD THEOLOGIAM.

HABITA

IN FULGENTINO MURCIAE SEMINARIO

XII. KALEND. OCTOB.

MURCIAE: APUD PHILIPPUM TENIEL.

THOMAE FUENTES

ORATIO

DE HUMANARUM DISCIPLINARUM USU

AD THEOLOGIAM.

AMPLISSIME COLLEGII HUIUSCE RECTOR

CARISSIMI, ET DOCTISSIMI PROFESSORES

TUQUE JUVENTUS STUDIOSA, AD CUJUS

DIRIGENDAE CURAM SOLEMNITAS ISTA

PER VICES ANNUAS RECURRENS

PRAECIPUE SPECTAT.

QUAM magno sint usui, quantaque semper fuerint utilitati humanis rebus quae liberales vocantur artes ac disciplinae, ex totius antiquitatis, aetatisque etiam nostrae monu-
men-

4
mentis, ac publico humani generis testimonio intelligere perquam facile possumus. Quot enim urbes constitutas, restincta bella, infirmos atque exanimatos exercitus ad pugnam & victoriam ardentius excitatos ab Eloquentiae fuisse maiestate a maioribus accepimus? Quot prava consilia eius vi ac arte mutata, quot lites compositas, quot impendentia mala publicae salutis retardata atque omnino impedita quotidie ipsi experimur? Logica autem quantum humanam mentem perfecit, quot vias easque certas ac maxime faciles in quacumque materia dignoscendi veritatem detexit; quam multa, quamque varia atque inexpectata adminicula ad omnia disciplinarum genera & uberiorius, & profundius, & utilius pertractanda atque addiscenda suppeditavit? Physices vero ope ac Mathematicos quam magnum incrementum omnes artes vitae utiles susceperunt? Profecto ad maximum iam vixque optandum fastigium pervenisse videntur. Illa enim naturae reconditoris arcana, quorum causae omnium opinione difficillimae, immo & humano ingenio prorsus imperviae censebantur, clarissime deteximus: innumerabilia inventa, eaque in primis utilia ad maxima atque mirifica commoda in apricum produximus: disiunctissimas terras, quas Oceanus a nobis tot saecula disteminaverat, iunximus: immensa regionum mariumque spatia sumus dimensi. Quis crederet? Ad Polos ipsos pertigimus: & omnium fere ac remotissimarum stellarum loca & magnitudines designavimus, syderum cursus variasque stationes definivimus, totamque coeli naturam clare introspeximus, atque astrorum aspectu & cognitione Nauticam perfecimus, commercia auximus, & ingentes quasque ac pretiosissimas opes & divitias Asiae, Africae, atque Americae

cae in Europam deportavimus, inque nostras ipsas domos inveximus.

Huiusmodi autem fructus, qui ab humanioribus disciplinis in vitam humanam copiosissimi proficiscuntur, cum attente mecum expendo, omni eloquentiae & praeclarissimorum argumentorum copia celebrandae illae atque amplificandae mihi videntur. At vero cum illarum praestantiam atque utilitatem ex rebus unice divinis considero ac dimetior, superiores etiam eas omni laude reperio. Quae enim tanta dicendi vis, tanta copia, quae humanarum litterarum varios atque multiplices usus ad res divinas possit explicare? Illae Theologiae Christianae insignem pulchritudinem maximumque splendorem atque ornamentum conciliant: illae sacros Codices dilucide exponunt atque interpretantur: illae res catholicas mirifice comprobant & confirmant: illae denique multos errores verae Religionis adversantes refellunt atque profligant. Si igitur ab iis usibus, quos ad humanam vitam bonae omnes artes atque disciplinae maximos plurimosque afferunt, tantopere collaudandae sunt: quanto eadem magis celebrentur ac commendentur necesse est a magno illarum usu ad res divinas? Id profecto patefacturum me atque illustraturum confido, si monstravero, quod mihi hoc auspice studiorum die propositum est, humanas scilicet litteras atque disciplinas ad rem Christianam & Theologiam adeo utiles ac necessarias esse, ut verus Theologus omnibus suis numeris ac partibus absolutus esse non possit, nisi qui humanioribus disciplinis haud mediocriter instructus ac perpolitus sit. Argumentum quidem huiusmodi, quo nullum aut ad demonstrandam bonarum artium praestantiam, aut ad vestros, optimi atque in-

genui Adolescentes , animos incitandos ad veram Theologiae laudem assequendam accommodatius esse videatur. Illud mihi unum timendum , Auditores, ne mea oratio dignitati materiae , & vestris auribus minime respondeat. Sed hunc meum timorem summa de vestra singulari benignitate concepta spes , & magna quaedam approbandae vobis , sin minus industriae , at certe voluntatis meae cupiditas excutiunt. Quare id tantum vos oro , ut quam mihi hucusque attentionem non denegastis , eandem reliquo orationis cursu adhibeatis.

Cum autem studia humanitatis ad Theologiam utilissima ac maximopere necessaria contendo , nolim , Auditores , eas mihi humaniores litteras esse putetis , quae ponantur dumtaxat in pauculis Grammatices , Rhetoricesque , ac Poetices praeceptis , quae Litteratores adolescentulis tradunt : neque illas velim existimetis intelligere me liberales artes ac disciplinas , quae constituentur solum in vanis futilibusque disceptationibus de *ecceitatibus* , *perseitatibus* , *possibilitatibus* , *universalibus* , *cathegoriis* , *univocis* , *analogis* , inque aliis huiusmodi sexcentis nugis , quibus etiam hoc tempore in tanta litterarum luce , tantaque disciplinarum cultura nonnulli mirifice delectantur. Ecquae enim est eruditio haec scire ? Quidnam emolumenti ex istorum omnium scientia potest unquam percipi ? Ego haec omnia frugis expertia semper duxi , neque bonarum artium fructus iudicavi. Non enim humaniora mehercule studia , ex quibus homo nihilo humanior ; hoc est , doctior atque eruditior evadat. Maiora sane ac multo praestantiora atque utiliora profitetur illud ipsum , quod quia maxime hominem expolit , erudit , atque exornat , studium humanitatis

dici-

dicitur. Illae , illae igitur litterae plane humanae, quae hominem omni verae ac bonae eruditionis genere instruunt : illae , quae cum maiores quasque disciplinas iuvent atque amplectantur , incredibilem iis elegantiam , mirificum ornatum , maximamque praeclarissimarum rerum copiam important : illae , quas nisi sibi comites , seu ministras unaquaeque altissimarum nobilissimarumque disciplinarum assumpserit , deformare ipsam nativam pulchritudinem suam , & a propria dignitate degenerare videatur.

Iam vero quae disciplina est augustior Theologia , cui caeterae omnes artes ac disciplinae tamquam dominae ac reginae subserviunt & famulantur ? Quae scientia divinior Theologia , quae tota in summo sanctissimoque Dei numine contemplando versatur ? Quae tandem facultas pulchrior Theologia , cui totius pulchritudinis exemplar maiori multo , superiorique , ac clariori luce , quam ut humani ingenii imbecillitas ferat , spectandum atque considerandum proponitur ? Tamen saeculis illis ferreis , ac nobis semper luctuosissimis , postquam Gotti humaniores litteras armorum strepitu fugarunt , quam tristem , horridam , atque agrestem offerebat faciem Theologia ! Quid tum Scholae Theologorum , si paucos excipiatis , eosque de litteris humanioribus (ut tum erant tempora) benemeritos , quid inquam Scholae illae personabant nisi nescio quae verborum monstra , quaestionumque inextricabilium portenta ? Ac ne cui vestrum ad depri-menda illorum temporum studia temere atque imprudenter haec a me dicta esse videantur , sumite vos ipsi , ni grave est , in manus volumina quorundam Theologorum , qui bene tunc atque acute scripsisse putabantur. Miserebit vos certe , Auditores , pulcher-
rimae

rimae atque augustissimae disciplinarum omnium reginae : pigebit vos , atque etiam indignabimini , quod homines non tam suo , quam temporum vitio , nimis duri ac barbari illotis , ut aiunt , manibus contrectare ausi fuissent venerandam Theologiae maiestatem. Adeo vobis venustissima matrona Theologia in illis libris squalida , plenaque illuviei ac sordium , pruinosis pannis involuta & horrens , demissis oculis apparebit. O cladem illam deplorandam Theologorum studiorum ! Sed abeat ac recedat illius temporis tristissima memoria. Subiiciamus sub aspectum hilara illa ac felicissima tempora , in quibus clarissima atque immortalia Religionis nostrae lumina viguerunt : illa inquam tempora , cum Patres Christiani , sapientissimi divinitatis interpretes , arbitantes pulchrius nitidiusque Theologiam enitescere , si humanarum litterarum cultus atque ornatus accesserit , omnibus liberalibus optimisque disciplinis excolebantur. Nimirum a Mose acceperant , quos sibi olim Deus ad sacrorum cultum elegerat , ex Aegypto , ubi durissimo servitutis iugo premebantur , ita auctore Deo exiisse , ut etiam Aegyptios vasis aureis atque argenteis , & pretiosissima quaque re spoliaverint. Itaque arbitrabantur acutissimi Patres idem omnibus praestandum esse , quos Deus ad sacri Doctoris munus destinaverat , ut illi videlicet divitias atque ornamenta humanae eruditionis , ac sapientiae a Gentibus , tamquam injustis possessoribus , auferrent , sibi que ad meliorem Christianae Theologiae usum ingeniosissime vindicarent. Sed quis horum doctissimorum Patrum maxima & sempiterna in litteras humaniores , atque adeo in Theologiam promerita satis pro dignitate laudaverit ? Aut quis verbis quomodocumque complectatur & exprimat , quantum

tum splendoris atque ornamenti a liberalibus disciplinis ad Theologiam acute atque sollerter transtulerint Basilius, Gregorius Nazianzenus, Johannes Chrysostomus, Cyprianus, Hieronymus, quorum scripta cum admirabilem habent dignitatem, tum vero oratio ea est sententiarum gravitate ornata, iis verborum luminibus illustrata, ut nihil possit ab homine dici sublimius, vel divinius excogitari? Quid ego nunc dicam de Clemente Alexandrino, qui doctrina quidem ac eloquentia ad priscas illas Graecorum Oratorum, & Philosophorum laudes proprius accessisse, immo & eas penitus exaequasse videatur? Quid loquar de Arnobio, qui adeo Ciceronis eloquentiam biberat atque exhauserat, ut ipsa Ciceronis eloquentia falsos ille Deos impugnare, vetustatisque profanae auctoritatem labefactare videatur? Quid adducam Lactantium Firmianum, in cuius scriptis, omni auro carioribus, tanta eruditio, tantaque dicendi vis atque copia elucet, ut in eo quidam Ciceronem nescio quem Christianum legere sibi persuadeant? Quid commemorem Optatum, Hilarium, Prosperum, viros omni humanarum disciplinarum scientia celeberrimos ac perillustres? Quid? Dies, aut memoriae vis me deficeret, Auditores, si vel nomina Patrum tum Graecorum, tum Latinorum vellem percensere, qui omni prorsus bonarum artium humanaeque eruditionis elegantia Theologiam illustrarunt. Unus multorum loco nobis sit Augustinus, cuius praeclarissimum nomen est una omnium voce & consensu Theologorum parentis, ut in uno iam Augustino, tamquam in perfecto quodam Theologiae exemplo, conquiescendum tandem Pontificibus, Regibus, Academiis, toti orbi Christiano esse videatur. Quis enim in Theologia maior

Augustino, quo tamquam regula progressus in Theologia suos metiantur necesse est, quicumque Theologiae studia profitentur? At vero Augustino quis etiam in studiis humanitatis atque in omni disciplinarum genere exercitior? Qui sese totum ad eloquentiam Ciceronis, Maronis, Plauti, Terentii, Flacci, caeterorumque praestantissimorum atque politissimorum latinitatis auctorum composuerat; qui omnium excellentium Philosophorum atque praecipue Platonis opera dies noctesque pervolutaverat; qui omnia, quae ad variam eruditionem pertinerent, quaesierat, audierat, legerat, disputaverat. Adeo utiles Augustinus existimavit humaniores disciplinas ad Theologiam, ut Theologiae perpoliendae atque ditandae causa, nullum non doctrinarum genus inquireret, nullam non Philosophiae partem summo studio prosequeretur, totumque disciplinarum orbem maxima animi contentione percurreret, ut eloquentissimorum ac sapientissimorum virorum eloquentia atque doctrina Theologiam exornaret. Neque enim Augustinus nisi omnis eruditionis copia suum animum instruxisset, nisi eloquentiae diligentissime studuisset, nisi Philosophiae insignem operam navasset, nisi omnes artes atque humaniores disciplinas impensissime excoluisset, potuisset unquam, mihi credite, tam praecclare, tam perfecte, atque eleganter de rebus divinis scribere, aut disputare. Quod si ita est, ut certe est; si ut quisque in rebus Theologicis prae aliis omnibus excelluit, hoc etiam bonas litteras ad Theologiam utiliores existimavit: quis non fateatur, Auditores, quod dictu admirabile quidem videtur, sed tamen verissimum est, quo quis magis in Theologia proficere velit, eo sibi esse magis in humaniores lit-

teras omni studio & diligentia incumbendum?

Neque solum antiquorum Patrum exemplis, sed etiam apertissimis argumentis convincitur, ad sacram Christianorum doctrinam nihil quidquam esse liberalibus disciplinis, non dicam utilius, sed magis etiam necessarium. An vero Christiano Theologo quidquam magis necessarium potest esse, quam ostendere primum ac demonstrare, instinctu afflatuque divino fuisse elucubratos sacrosanctos illos Codices, quibus divina veritas ad salutem hominum sempiternam tradita est, & quibus veluti quibusdam fontibus Christiana ipsa Theologia uberrime continetur? Quis autem sanctissimos hos libros adversus impios Religionis hostes tueatur, qui Historiam cum Ecclesiasticam, tum profanam non diligentissime exploratam habeat? Quis porro se in Historia vel tantillum profecturum esse confidat, nisi in Chronologia, atque adeo in Arithmetica, Geometria, Geographia, Astronomia versatus sit? Quis tandem omnes hos libros, tam veteris, quam novi Testamenti stabiliat, atque ad nos intactos & integros pervenisse probet sine Logicae saniorisque Criticae cognitione? Equidem qui harum disciplinarum ope destitutus, id aggredi tentaret, nae ille inops & imperitus, & vero etiam ad rem ineptus haberetur.

Quod si tantum indiget Theologus disciplinarum humanarum doctrina ad sacrorum Codicum auctoritatem confirmandam, ut sine ea id praestare haud facile possit; quid censendum putatis, Auditores, de earum necessitate ad intelligentiam & interpretaationem rerum, quas in his libris homines, omnium sapientissimi, omnibusque Aegyptiorum atque aliarum gentium disciplinis excultissimi, & quod caput est,
divi-

divinitus inspirati, nobis scriptas reliquerunt? Mihi profecto, Auditores, cum sedulo mecum cogito variam ac multiplicem rerum copiam atque doctrinam, qua ad bene & perfecte intelligendos, recteque interpretandos sacros Codices affluere debet Theologus, idem accidit, atque iis, qui in patentissima camporum aequora, aut in vastissimorum marium immensitates oculorum aciem longissime intendunt, qui nullum sane videndi finem reperiunt. Sic enim & in spatiis hisce immensis atque infinitis universi orbis artium & disciplinarum, quibus debet esse instructus Theologus, ut tantum officium divini interpretis possit explere, quoquo versus mentis meae oculos converto, nullos iam huius Theologi scientiae constitutos fines comperio. Nullis fateor verbis exprimere possum, quam multa, quam magna, quamque multarum & magnarum rerum notitia sacrarum Scripturarum Interpreti necessaria sit. Id tantum animo & cogitatione generatim comprehendo, perfectum absolutumque Theologum interioribus quibusque ac reconditis litteris, omnibusque liberalibus disciplinis, & totius antiquitatis cognitione pereruditum esse oportere. Quid miramini? An Theologus Hebraicae Graecaeque linguae prorsus ignarus divinos hos libros bene intelligat, aut vim etiam proprietatemque verborum pernoscat, quibus non satis perspectis, neque ad originem suam reductis, ne ipsae quidem res, quae dicuntur, accurate percipiantur? Ecquis Theologus Arithmeticae, Geometriae, Astronomiae, Geographiae, Chronologiae funditus expertus, quique non omnes Philosophiae partes egregie atque exquisite tractaverit, intelligentia assequatur ea, quae divini ac sapientissimi Auctores nobis memorant de singulari plane-

neque admirabili Arcae Noëmicæ, Templique Salomonici structura ac magnitudine: quæ de Coelo, Stellis, atque Astris, quæ de locorum ac terrarum situ, de ponderibus, mensuris, computatione temporum exponunt: quæ de plantis, lapidibus, elementis, de cuiusque generis animantibus, de mundi totius, primique hominis fabricatione, summaque Dei in mundanis humanisque rebus administrandis sanctissimisque legibus condendis providentia sapientissime dicunt? Quid ego hic memorem librum Iobi, in quo tanta undique sapientia lucet, ut in eo tot sint sententiæ, quot verba? Quid Psalmorum librum, omni doctrina, & eruditione refertum? Quid loquar de Esaiaë, Ezequielis, Danielis, caeterorumque, quos Prophetas & Videntes Scriptura appellat, vaticiniis, quæ ut miris illa quidem, sed sapientia plenis, involuta sunt ambagibus, ita omnium populorum, omniumque temporum historiam, ut evolvi atque explanari queant, requirunt? Evangelia vero Matthei, Marci, Lucae, Ioannis quid illa tandem nisi abditus quidam atque occultus totius ac sublimioris sapientiæ thesaurus, qui aperiri certe a nemine potest, nisi ab eo, qui omnium scientiarum opibus copiosissime affluxerit? Quod si Epistolas Pauli, summi illius Christianæ eloquentiæ atque eruditionis præceptoris & magistri, penitus velit pernoscere, nonne omnem sibi doctrinæ elegantiam, omniumque maximarum rerum scientiam comparet, necesse est? Quid? Num quia allata omnia non sunt scitu cuique Christiano ad sempiternam salutem necessaria, ideo ignorare illa Theologo liceat? Minime, Auditores: est enim Theologus interpres divinorum librorum, qui si quid forte nesciat, quod ad illorum intelligentiam

at-

atque explanationem quomodocumque pertineat, altissimum divini Interpretis munus pro dignitate sustinere nequit. At notiora haec sunt, quam ut pluribus demonstrari debeant.

Reliquum est, ut disciplinarum humanarum usum ad Religionem Christianam ab oppugnatoribus defendendam ostendamus. Sed dici vix potest, quantum in hoc negotio sint illae Theologo necessariae. Ipsis enim bonis artibus Religionis adversarii, non minus quam audacia ac furore, armati omnia tum humana, tum divina sursum deorsum pro libidine pertrahere impudentia plane singulari aggrediuntur. Et nunc maxime extant in Europa, ac praesertim in Anglia, Deistae, Materialistae, Atheistae quamplurimi, Eloquentiae, Philosophiae, Mathematicarum disciplinarum, omniumque politiorum litterarum callentissimi, qui quum Hobbesii, Spinosae, Tolandi, Baelii, Collinii, Volteri, Roussoi, aliorumque terribiliorum impietatis monstrorum vestigia premant, perversis distortisque sententiis sacrarum Litterarum sensum perturbant, divinas Traditiones irrident, Sanctorum Patrum judicia deprimunt, Pontificum consulta respuunt, populorum animis perniciosas inserunt opiniones, & quae nostrae sunt Religionis summa ac sacrosancta in primis capita omni argutiarum genere, ipsa eruditione abutentes, pestilentissimis editis libris infirmare atque abolere, vel tamquam rationi humanae repugnantia in dubium revocare moliuntur. Quid ergo Christianus Theologus cum versutis his ac nefariis Philosophis (si Philosophi tamen vocandi, qui Philosophia, pulcherrimo Dei munere, ad Religionem conculcandam abutuntur) quid inquam, cum his consceleratis hominibus Theologus proficiat, nisi fallaces illo-

illorum artes pernoscant, nisi ex certis Philosophiae principiis eos arguat, nisi nihil, aut non satis probatum, aut libere excogitatum admittat, atque id genus alia, quae non mediocrem dicendi artem, & maximam Criticae, Logicae, Physicae, totiusque interioris Philosophiae scientiam exposcunt? Equidem de imprudentia inconsultaque ratione reprehenderetur merito, qui sola nostrorum auctoritate munitus in certamen cum illis descendere auderet. Quid enim sacrarum Litterarum, Sanctorum Patrum, Conciliorum, omniumque nostrorum Theologorum judicia, tametsi gravissima atque divina, apud eos unquam valeant, qui omnem iis testimoniis fidem superbe derogant, & Philosophorum unice auctoritate nituntur? Non igitur nostris tantum, sed ipsorum etiam armis est nobis cum illis decertandum: suo proprio ense iugulandi.

Atque id equidem praestiterunt nostrae Religionis vindices acerrimi atque assertores fortissimi Origenes contra Celsum, Apollinaris in Porphyrium, Gregorius Nazianzenus in Julianum, Eusebius Caesariensis in Hieroclem, qui ex ipsis gentium litteris ac doctrinis eorum errores egregie atque acute confutarunt. Idem effecerunt non in unum aliquem impium perditumque nominatim Philosophum, sed in omnium ubique gentium errores Justinus, Tertulianus, Athenagoras Atheniensis, Theophilus Antiochenus, Cyrensis Theodoretus, Minutius Felix, aliique permulti sapientissimi ac piissimi viri, qui Philosophorum in sacram Religionem maledicta ex iisdem Philosophiae principiis retulerunt; & quae contra posuere argumenta, ex illis ipsis, ex quibus duxerunt, locis ingeniosissime dissolverunt. Et quidnam aliud causae fuisse putatis Didymo Alexandrino, homini profecto rerum divinarum maxime intelligenti, ut ille tametsi

oculorum lumina a puero amiserit, tamen Geometriam, Astronomiam, Aristotelis syllogismos & Platonis eloquentiam audiendo disceret, nisi ut his disciplinis veluti veritatis armis optime instructus, mendacium convinceret, funditusque prosterneret? Augustinus vero, Theologorum omnium facile princeps, cur Platonis doctrina animum suum accuratissime excoluit, nisi ut eadem posset illius errores fortius atque illustrius refellere? Quid commemorem Thomam Aquinatem, verum, si quis alius, in omnibus Philosophiae partibus, atque in omni doctrinarum genere praeclarissimum ac pene divinum, qui quoniam Haeretici sui temporis totos se Dialecticae ac Philosophiae Aristotelis dederant, & nostra dogmata illius adjumentis evertere conabantur, ipsum Aristotelem, Philosophum summo in pretio tunc temporis tum a nostris, tum ab haereticis habitum, omni opera, cura, diligentia perlegit, totaque illius doctrina sese instruxit, ut quidquid Philosophi a Christiano nomine alieni, vel Christiani ipsi perversis erroribus imbuti ad Catholicam veritatem corrumpendam vel adulterandam ex Aristotele comminiscerentur, id omne ex Aristotelis philosophia prorsus dirueret.

Egregium sane Thomae consilium, & dignum profecto, quod his calamitosissimis temporibus Christiani Theologi amplectantur. Si enim Thomas in Peripateticorum castra ea potissimum causa se recepit, ut inde Christianis hominibus opitularetur, quia Aristotelis Philosophia ea tempestate regnabat, eaque Religionis Christianae adversarii armati in nostros irruebant, cur nos tanto Thomae exemplo compulsi non elaboremus totis viribus, nervos omnes contendamus, omniaque studia in addiscenda Recentiorum Philosophia collocemus? Hodieque impiis nostri tem-

poris Philosophis ludibrio ac despectui est Peripateticorum Philosophia, in deliciis tantum recentior, haec apud eos sola dominatur, hacque nefario ac perfido connatu abutentes, omnia Religionis nostrae sanctissima capita destruere machinantur. Illi & Calculo, & Critica, & Physica Deum de medio tollere adlaborant; divinam providentiam e mundo rebusque humanis auferunt; immortalitatem nostrae animae pernegant; & Christi Redemptoris adventum, eiusque omnia miracula, tamquam rem fictam & commentitiam rident. Quid igitur nos ad retundendam & frangendam tantam, tam horrendam impiorum audaciam facere debeamus veritatis & Religionis amatores? Despiciemus Mathematicas disciplinas, Physicas scientias negligemus, recentiorem Philosophiam aspernabimur? Et solum in ineptissimis quaestionibus de *possibilibus* ludemus, deque vocula una *intrinsece*, aut *extrinsece* laborabimus? Arundines hae sunt longae, arma videlicet puerorum, quae hodie recentioribus impiis Philosophis risum excitant. Clarissimum ergo Thomam ducem sequamur: ut eximius hic vir in adversariorum aciem processit, ipsorumque telis eos devicit atque interemit: sic etiam impiorum nostri temporis Philosophorum armis, id est, Physicis ac Mathematicis scientiis, omnique recentiori Philosophia, tum varia ac multiplici eruditione instrui nos oportet, ut aperto eos Marte vincamus, eorumque insane rationis perversitatem retundamus.

Sed quantum Religionis nostrae negotio humaniores conferant artes ac disciplinae, non solum nostri Patres agnoverunt, sed & ipse intellexit Julianus Caesar infestissimus Christianorum hostis ac transfuga nequissimus, qui, quo certiore sibi ad Christianismum funditus evertendum muniret viam,
libe-

liberalissima humanarum litterarum atque disciplinarum studia gravissimorum suppliciorum metu Christianis interdixit. Noverat quippe homo ingenio acuto ac valde perspicaci, bonisque artibus satis eruditus, quoad humaniorum litterarum studia apud Christianos vigerent, Religionem Christianam oppugnari minime posse, aut labefactari. At Gregorius Nazianzenus pro humanioribus litteris tuendis adeo egregie in Julianum decertavit, ut incredibili dicendi vi, atque ipsa eruditione profana nefarios illius connatus compresserit, prorsusque impedierit. Ex quo iam probe intelligitis, Auditores, quod ego hactenus demonstravi, humanas quasque disciplinas arma Christiano Theologo aptissima & praesentissima suggerere atque administrare, quibus impietatem prosternat, mendacia destruat, adversariorum exultantem audaciam reprimat, externaque, quam vocant, Philosophia disturbata ac devicta, iustissimum ex ea triumphum agat, & fortissimos quosque ac celebratissimos Religionis hostes veluti captivos ante Catholicae veritatis curram gloriosissime ducat.

Quae quum ita se habeant, quis crederet, Auditores, extituros homines adeo iniquos rerum aestimatores, qui libere atque audacter dicant, Rhetoricam, Logicam, Criticam, Geometriam, Physicam, Astrorum scientiam, Historiam, caeterasque huius ordinis disciplinas aut nugas esse & delectamenta puerorum, aut otiosi hominis occupationem, atque adeo haec studia tamquam supervacanea ac leviora contemnenda a viro Theologo? Quid quod alii Christianae Reipublicae multo perniciosiores frequenter in aurem obmurmurant, culturam bonarum artium diffundere nostro saeculo opinandi libertatem, anguem sub herba latere, & humaniores scientias rei Christianae

noxias esse, aut valde admodum periculosas? O nequitiam hominum plane veteratoriam! Adeo ne putant, posse se per fraudem amoliri ea, quibus ipsi summo cum probro ac dedecore carent, politiorum artium ornamenta, unde Patrum gloria, unde Theologiae splendor, unde Christianae Religionis robur, praesidium, propugnaculum constituitur? Verum enimvero vehementer errant, si his temporibus ignorantiae patrocinium dolo malo & per cuniculos se assecuturos confidunt. Omnes enim Ecclesiae Praesules, omnes Christiani Principes, ut regna felicia beataque bonis artibus constare sentiunt, ita Religionem etiam iisdem optimis disciplinis tueri ac conservari arbitrantur: ob eamque causam humaniores litteras ultrò amplexantur, fovent, protegunt: earum cultores tamquam de Religione ac Patria optime merentes beneficiis atque honoribus cumulant: publicas Scholas, quibus istaec liberalissimae disciplinae uberrimae tradantur, pluribus in locis instituunt, easque omnibus amoris singularisque benevolentiae argumentis complectuntur. Atque hoc quidem loco temperare mihi nequeo, quin te compellem, Emmanuel Rubini a Celis, Dioeceseos Carthaginensis Antistes dignissime atque amplissime, pro tot ac tantis tuis erga Fulgentinum hoc Collegium promeritis. Quo enim fastigii tua summa beneficentia ac patrocinio in hoc Collegio sese extulerunt & humaniores omnes litterae & disciplinae divinae? Antea iacebant propemodum languentes; nunc tua liberalitate atque amore recreatae atque instauratae florent ac vigent: antea dispersae vagabantur; nunc tua cura & sumptibus hic domicilium habent, intra hos parietes aluntur, atque in dies crescunt & amplificantur. Testes hi doctissimi Professores, quos honestissimis stipendiis excitatos undique arces-

sisti.

sisti. Testes ingenii Adolescentes, qui hoc debent prudentissimo tuo in studiis constituendis consilio, ut & uberrimos vigiliarum suarum fructus capiant; & nupero optimi Regis Caroli III. beneficio in Granatensem aut Orcellensem Academiam cooptati, ad quosvis Scholastici honoris gradus ubique locorum admittantur. Omnes igitur gratias tibi habent immortales, & ego sane, qui si non doctrina & benedicendi arte, at certe studio erga optimas disciplinas nemini concedo, meum esse duxi, beneficentissime Antistes, communi omnium nomine testatum id facere, singulos tibi esse, perpetuoque fore hoc maximo, praeclaro, & singulari tuo in litteras & in nos beneficio devinctos.

Vos autem, lectissimi Adolescentes, quorum potissimum causa haec omnis oratio instituta est, pergitte vestra eruditione ac doctrina munificentissimi Patroni animum promereri. Ne patiamini, ut summi labores, magnae curae, ac multae vigiliae, quas praeclarissimus ac sapientissimus Rector vestris commodis, profectibus, litterarumque incrementis ultro dicat dedicatque, vestrum studium, vestram diligentiam, constantiamque desiderent. Videte etiam atque etiam, quanti vos humaniores disciplinas facere oporteat, quas S. Patres ut sibi adiungerent, maximopere laborarunt, quia ad Religionem & Theologiam plurimum illas conferre iudicarunt. Eorum ego vobis exempla propono, eos imitamini, ut quemadmodum illi humanarum disciplinarum subsidio summi ac perfecti in Theologia evaserunt, ita & vobis eas ad summam completamque Theologiae scientiam consequendam valde utiles ac pernecessarias existimetis.

DIXI.